

Pædagogisk læreplan for

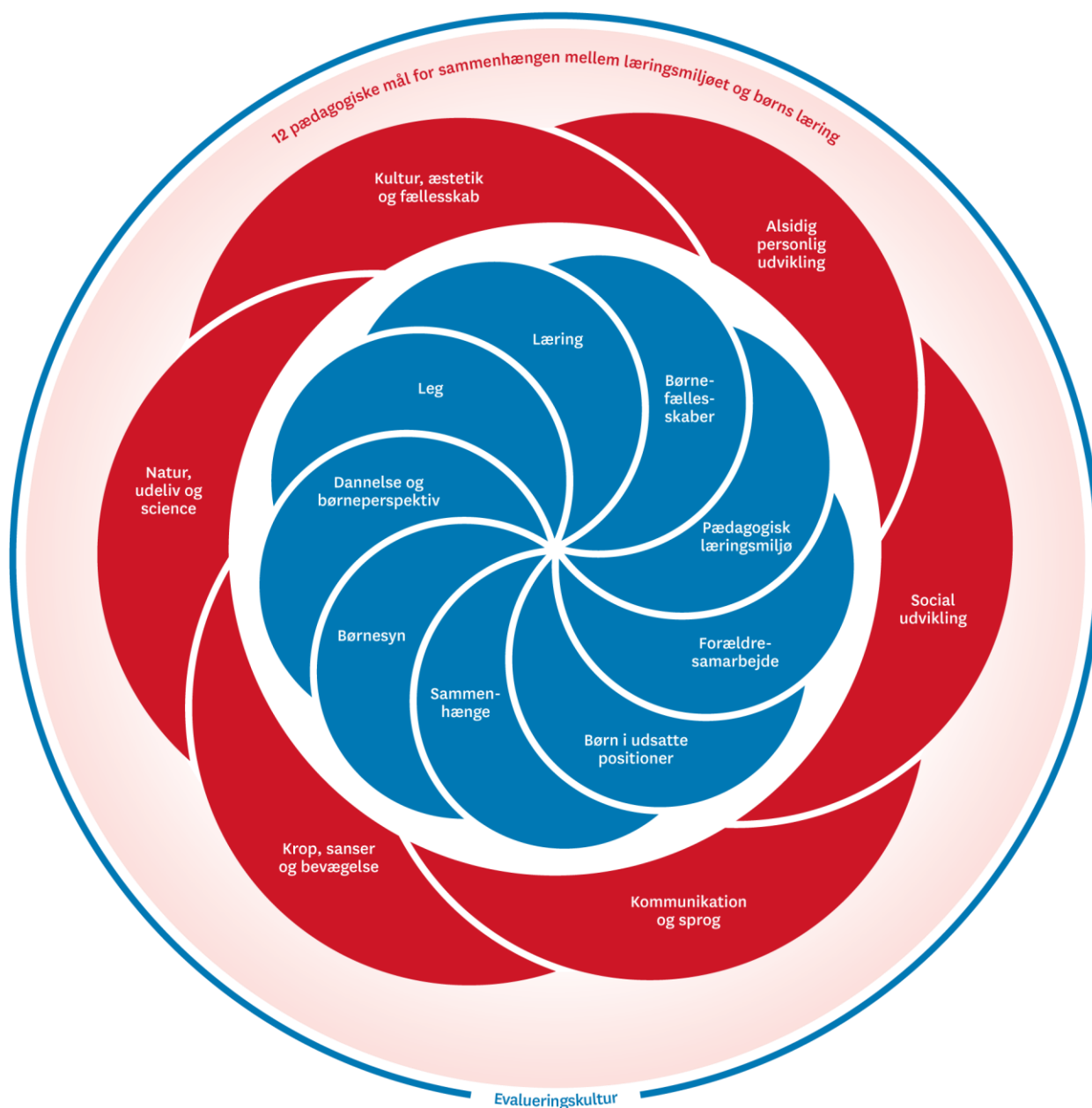
Børnehuset Fælleden

2023-2024 rev. 12/23

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens

overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at

udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der

yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Her beskriver vi kort vores stamoplysninger, pædagogiske profil og lokale forhold. Det kan for eksempel være børnegruppens sammensætning og forskellige forudsætninger, de fysiske rammer, geografisk placering og andre ting, der har betydning for vores pædagogiske arbejde.

Børnehuset Fælleden har til huse på Artillerivej 69E, 2300 Kbh. S. Tlf. 4440 3764

Vi er en daginstitution - 0-6 års området, som åbnede dørene op i august 2019. Vi er 10 grupper fordelt på tre etager – børnehaven er i stueplan.

I Børnehuset Fælleden har vi naturprofil og anser naturen som verdens bedste lege- og læringsmiljø. For os betyder dette, at vi benytter naturen i lokalområdet som fx Amager fælled, Kløvermarken Naturcenter, Skolehaven og andre små naturoaser. Vi benytter bl.a. vores el-ladcykler som gør det muligt for os at komme på længere ture.

Vi prioriterer desuden at komme ud stort set hver dag, og vi lader os ikke begrænse af vejret.

Vi går på opdagelse i naturens livscyklus. Vi studerer sommerfuglelarver, haletudser og planter der vokser op, lever og visner hen. Vi tager forstørrelsesglas med ud i naturen. Indsamler krible-krable, som vi kigger på. Vi studerer dyrene, kigger i bøger, hører historier og synger sange om de små kryb.

Vi bruger ofte naturen som vores legeplads. Vi går bl.a. ture på Fælleden, hvor vi balancerer på væltede træer, løber på bakker og bygger huler. Derudover er vi nysgerrige på, hvad naturen byder os af muligheder for oplevelser med sand, vand, vind og jord samt forskellige naturfænomener.

For at skabe sammenhæng imellem ude og inde, planter vi f.eks. solsikkeblomster, tomatplanter og karse. Derudover har vi plante- og spireforløb i Skolehaven. Vi laver kreative projekter med blade, pinde, sten, kastanjer og andet vi finder i naturen.

Ovenstående tager udgangspunkt i børnenes alder, behov og formåen og herfra udvides horisonten for den enkelte og gruppen.

Igennem naturen har vi for øje at inddrage og komme omkring den nye styrkede læreplan.

Børnehusets stuer er opkaldt efter truede dyre- og plantearter, som vokser og lever på Amager Fælled, og der er ophængt små beskrivelser af navnene ved hver stue.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Alle børn ligegyldig alder skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som både børnene selv og det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets udvikling, trivsel, dannelse og læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter. Samtidig skal de inddrages i del af fællesskabet trods forskelligheder og behov.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

---

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Hos os i Børnehuset Fælleden bygger vi vores værdigrundlag på, at *det at være barn har værdi i sig selv*. Alle børn har krav på at opleve nærhed, trivsel, læring, udvikling og anerkendelse.

Det er vores ansvar, som rollemodeller, at skabe de bedste rammer og læringsmiljøer, så børnene har mulighed for at udfolde deres nysgerrighed, tage initiativer og være medskabende og aktivt deltagende. Det er legen og det legende, som er udgangspunktet for de processer og demokratiske sammenhænge, som barnet indgår i. Det er ligeledes de voksnes opgave at skabe rum for at børnene kan etablere venskaber på tværs af alder, køn og kultur, samt at give dem en følelse af at være en del af børnefællesskabet.

I Børnehuset Fælleden kommer dette til udtryk, ved at alle børn mødes med positive forventninger fra alle. Vi værner om barnets følelsesmæssige og fantasifulde univers.

Vi arbejder i grupper af mindre fællesskaber, som tilgodeser børnenes forskellighed og behov, hvilket tilrettelægges i sturnes individuelle ugeplaner. Vi benytter os af metoden ICDP, som i overskrifter handler om at få øje på stjernestunderne og med fokus på det gode samspil og relationer. At bruge ICDP som metode indebærer, at vi benytter os af at filme børn og voksnes samspil for at få øje på det der fungerer. Derudover bruger vi materialet ”Fri for mobberi” i hele huset.

”Fri for mobberi” er et redskab til at forebygge mobning og drilleri. Materialet hjælper børnene med at forstå social adfærd. Vi kan ved hjælp af materialet øve børnene i at aflæse mimik og udtrykke følelser. Materialet giver os samtidig mulighed for at tale om konflikthåndtering og inklusion.

Pædagogisk læringsmiljø

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Vi arbejder målrettet med tydelige og genkendelige strukturer i løbet af dagen, ugen og året, hvor vi arbejder med planlagte aktiviteter med plads til spontanitet. Vi ser på børnegruppen og deres initiativer, og vi arbejder med barnets perspektiv.

Vi mener, at leg er en bærende del af udviklingen og bliver højt prioriteret, fordi det danner basis for læring, relationer og udvikling.

I rutiner og genkendelige processer arbejder vi målrettet med selvhjulpenhed og børnenes deltagelsesmuligheder gennem hele dagen og via forskellige aktiviteter.

Da vi ved, at de små overgange har stor betydning for børnene, har vi et pædagogisk fokus på dette. Det er også i disse situationer, at der er en stor upåagtet faglighed, som vi gerne vil beskrive nærmere.

Aflevering om morgenen: Da vi ikke har mange børn tidlig morgen, er det en rolig start på dagen for de børn, som bliver afleveret i det pædagogiske køkken mellem 6.30 og 7.30. Allerede 7.30 fordeler vi os i egne teams, så denne overgang ikke bliver for overvældende. Stuerne åbnes op med allerede tilrettelagte læringsmiljøer.

I vuggestuen afleveres børnene i døren på stuen. Dette er for at skabe ro og starte dagen bedst muligt og imødekomme alle børns behov. På den måde skabes der heller ikke forvirring om mor og far bliver eller går. Samtidig forstyrrer det de andre børn mindst muligt.

Ved aflevering opfordrer vi til, at snacks og legetøj udelades, da det gør det nemmere for alle.

Når alle børn er afleveret holder vi samling kl. 9 både i vuggestue og børnehave. Her arbejder vi med børnenes opmærksomhed, nysgerrighed og deltagelse. Derfor er det vigtigt, at vi ikke bliver forstyrret. Så vi opfordrer til, at alle børn er afleveret inden eller efter samling. Af samme grund hænger også et opslag (den grønne seddel) ved alle stuer om netop dette.

Når vi har holdt samling, går vi i gang med de planlagte aktiviteter, som står i ugeplanen. Også i denne overgang, er det vigtigt, vi har vores opmærksomhed på at dele os i mindre grupper, forberede børnene på, hvad vi skal, gøre rutinerne genkendelige vha. kontinuerlige gentagelser.

Når vi er færdige med vores planlagte aktiviteter, skal vi videre til frokosten. Også her er der en overgang, hvor det er vigtigt, at vi positionerer os, så de voksne er tilgængelige både i eksempelvis en læsestund, borddækning med børnene, på badeværelset og på stuen.

Efter frokost skal nogle børn sove og andre på legepladsen. Her har vi en helt fast struktur for, hvad de voksne skal, så overgangen bliver lettere for børnene.

Når børnene begynder at vågne i vuggestuen, samles alle vågne børn med personalet på en ”oppe”-stue. Her er der som regel meget tilgængeligt personale, så man kan vågen stille og roligt hos en tryk voksen. Når mange er vågnet, fordeler vi os på de respektive stuer, så det ikke bliver for overvældende. Når vi går på stuerne, skal vi også spise eftermiddagsmad.

I børnehaven er der hvilestund, når alle kommer ind fra legepladsen. Her hører vi historie eller guidet mindfulness inden vi skal spise eftermiddagsmad.

I børnehaven er der fokus på at tilbyde to eftermiddagsaktiviteter, da vi er reduceret til to voksne.

Udover de to planlagte eftermiddagsaktiviteter er der også mulighed for mere børneinitieret leg.

I vuggestuen vågner børnene lidt forskelligt og spiser lidt længere. Der tilbydes aktiviteter alt afhængig af antallet af vågne børn. Når vejret er til det, lukker vi alle ude, og her er vi opmærksomme på at positionere os ift. børnenes aktiviteter/initiativer.

Lukker vi indendørs er både børnehave og vuggestue i vores pædagogiske køkken fra ca. 16.30, men vi tilstræber, at samles så sent som muligt, så den sidste overgang i løbet af dagen også bliver så rar som mulig.

Vi er bevidste, om at understøtte børnenes læring ved at være bagved og hjælpe til, ved at være ved siden af og vejlede, følge, opmuntre, og ikke mindst ved at være foran og støtte og vejlede som rollemodeller hen mod egen mestring.

Børnenes selvhjulpenhed og medbestemmelse giver dem aktiv indflydelse på dagligdagen, de udvikler nye kompetencer, der igen og igen fører til nye læreprocesser. Og vi betragter læring som en dynamisk proces, hvor børnene tilegner sig viden, erfaringer og færdigheder indenfor samtlige lærerplanstemaer.

I samværet med børnene, er det vores opgave at give dem en følelse af at blive set og hørt. Vores pædagogiske grundsyn er at skabe udvikling og læring, der kan vise børnene verden og mulige nye veje mod næste udviklingstrin.

Overgang fra vuggestue til børnehave.

Herunder beskrives hvordan overgangen fra vuggestue til børnehave kommer til at foregå rent praktisk.

Ca. en måned før børnehavestart vil en af barnets faste voksne gå i børnehaven et par gange om ugen med den gruppe børn, der skal starte i børnehaven. Er der mange børn der skal starte samme tid, deles de op i mindre grupper og besøger børnehaven på forskellige dage eller tidspunkter.

Dette koordineres mellem børnehaven og vuggestuen.

Her oplever børnene børnehavens rutiner, møder de andre børn, og ikke mindst får hilst på deres nye voksne.

Et par uger før opstarten i børnehaven holdes en overgangssamtale med forældrene. På mødet deltager personale fra både vuggestuen og børnehaven. Inden denne samtale udfylder vuggestuen et overgangsdokument i AULA, som forældrene også skal udfylde.

Det overvejes om de nye børnehavebørn skal have en opstartsven blandt erfarne børnehavebørn, til at lære dem de nye rutiner at kende og skabe nye relationer.

Samarbejde med forældre om børns læring

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Daglig kommunikation

I Børnehuset Fælleden modtages alle med smil og glæde. Vi gør, hvad vi kan for at skabe gode relationer til børn og forældre ved, at vi ser og lytter til dem og deres behov. Vi fortæller desuden, oftest dagligt, praksishistorier fra dagligdagen til forældrene. Dette gør vi, hvis muligt ved aflevering og afhentning eller på AULA med pædagogiske beskrivelser og billeder. Dermed opretholdes en god dialog med forældrene samt at videregive vigtig information.

Forældrene har et ansvar for at holde sig opdateret på AULA, samt et ansvar for at alle stamdata omkring barnet/børnene og forældre er opdateret.

Vi forsøger i vores møde med forældrene i det daglige at have en god dialog om barnet, fordi vi ønsker at være bevidste om deres liv udenfor institutionen, så vi kan skabe den bedste hverdag for barnet. Derfor afholder vi fast 3-måneders samtale, overleveringssamtale og 5-års status inden skolestart. Der vil altid kunne findes tid til en samtale med forældrene, hvis der skulle opstå bekymring eller undren.

Vi lægger stor vægt på, at det er et fælles ansvar for personale og forældre imellem, at deres barn lærer, trives og udvikles. Til samtalerne taler vi om barnets trivsel og udvikling både fra vores og forældrenes synspunkt.

Vi taler også om, hvad næste trin i barnets udvikling kan være, og hvordan vi, i fællesskab, kan arbejde os hen imod dette. F.eks. i forhold til barnets selvhjulpethed, sproglige og eller sociale udvikling. Hvis vi i samarbejde med forældrene vurderer, at der kræves en længere samtale, finder vi en dato for dette.

Vi holder et fælles forældremøde hvert efterår med generel info og valg til forældrebestyrelsen. Vi ønsker, at der er gensidig åbenhed og respekt for hinanden. Både imellem personale og forældre, men også personalet imellem. Vi gør brug af hinandens kompetencer og viden, og vi videndeler personalet og forældre imellem. Dette gør vi, for at engagere og involvere forældrene i vores arbejde med børnene.

Børn i udsatte positioner

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Det er vigtigt for os, at alle børn får en følelse af at høre til og være en del af gruppen/fællesskabet uanset forudsætninger. Derfor arbejder vi ud fra en anerkendende tilgang, hvor vi ser barnet og dets muligheder og ressourcer uanset, hvilke udfordringer der måtte være.

Vi finder barnets styrker/kompetencer og arbejder ud fra disse, så vi kan skabe deltagelsesmuligheder for barnet. Ud fra barnets forudsætninger hjælper vi barnet med at skabe relationer til både andre børn og voksne og giver dem mulighed for at deltage i aktiviteterne på lige fod med andre.

Vi arbejder ud fra et inkluderende synspunkt, hvor der er plads til alle. Vi hjælper børnene med at skabe gode relationer og lærer dem de sociale spilleregler gennem leg.

At etablere et pædagogisk læringsmiljø for børn i udsatte positioner handler for os om at inkludere det enkelte barn i det almene børnefællesskab. Dette gør vi ved at lave en særligt tilrettelagt aktivitet med en gruppe børn, hvor det specifikke barn bliver inkluderet. Det handler som udgangspunkt om, at børn i udsatte positioner skal inkluderes og udfordres i hverdagen, så de oplever mestring i forbindelse med blandt andet børne- og vokseninitierede lege og aktiviteter.

Nogle gange kan det være en fordel at give et udsat barn plads og rum til at være i en mindre gruppesammenhæng, hvor den voksne i højere grad, har mulighed for at arbejde målrettet med barnets specifikke udfordringer, dette kan være sociale-, motoriske- og sproglige udfordringer eller andet.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Når børnene skal fra vuggestue til børnehave afholder vi overleveringssamtale med afgivende vuggestuegruppe, modtagende børnehavegruppe og forældre. Vi arbejder med strukturerede læringsmiljøer, så barnet kan udvikle selvhjulpenhed, selvstændighed, lære at indgå i nye relationer, samt at være en del af et fællesskab.

Når barnet nærmer sig skolealderen vil barnet være en del af en storgruppe, hvor vi har fokus på at barnet bliver klædt på til at starte i skole. Denne storgruppe starter i september og fortsætter indtil KKFO-start i maj.

I storgruppen skaber vi et læringsmiljø, der sætter fokus på de krav der stilles af skolen. Børnene skal øve sig i at holde fokus, tage imod og forstå beskeder, være selvhjulpen, øve sig i at vente på tur, behovsudsætte med mere. Det pædagogiske personale tilrettelægger en plan for hvad de skal lære ud fra de forventninger, der er til børnenes kunnen ved skolestart. Det handler derudover også om at støtte barnet i at komme til udtryk individuelt og i fællesskabet. De skal turde at møde nye udfordringer, fordybe sig, være vedholdende, kunne indgå i børnefællesskaber og tage initiativ til at indgå i relationer. Kort sagt handler det om at gøre børnene robuste og livsduelige.

I samarbejde med skolen arbejder vi på at skabe en god brobygning fra børnehave til skole. Vi besøger Islands brygge skole sammen med de børn der er i storgruppen. Der får de mulighed for at se hvordan et klasselokale ser ud, og få et indtryk af hvad skole er.

I AULA udfylder vi et dialogværktøj i samarbejde med forældrene. Når begge parter har udfyldt deres del af dialogværktøjet, vil vi holde 5-års statusmøde, hvor vi taler om, hvilket fokus vi sammen med forældrene skal have omkring barnet frem til KKFO-start. Derefter vil dokumentet blive sendt til skolen digitalt i AULA. Ved behov bliver der afholdt et overleveringsmøde i skolen, hvor vi fortæller om børnenes alsidige personlige udvikling, deres sociale relationer samt evt. fokuspunkter.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

I Børnehuset Fælleden gør vi brug af alt, hvad lokalområdet har at byde på. Vi benytter legepladserne i nærområdet. Vi tager på biblioteket og benytter os af Skolehavens tilbud og den skønne natur på Amager Fælled.

På Amager Fælled bruger vi alt lige fra en gåtur med snak om Krible/Krable dyr til fugle og vildt. Der er højt til loftet, når vi er ude og vi kan klatre, vende træstubbe eller ligge og kikke op i skyerne, der har forskellige former eller som stille driver hen over himlen.

I Børnehuset Fælleden ønsker vi også på sigt at skabe et samarbejde med det kommende plejecenter, som vi skal være naboer til. Vi vil om muligt skiftes til at besøge hinanden og lave forskellige aktiviteter sammen som fx jule- og påskeklip, bage, male, håndarbejde ol. Dette bliver vi klogere på, når de ældre flytter ind i de kommende lokaler.

Der er etableret en skolehave ved siden af Børnehuset Fælleden, som vi har et godt samarbejde med og benytter som en del af børnenes læring om naturen. Vi samarbejder med Skolehaven og har forskellige forløb bl.a. plante- og spireforløb. Vi lærer om dyr og planter livscyklus og naturens gang gennem oplevelser og årstidernes skiften.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Det fysiske børnemiljø

Vi flyttede ind i vores permanente bygning d. 1. oktober 2022. Vores institution er indrettet med akustikplader på væggene og ligeledes er lofterne også beklædt og giver dermed en rigtig god rumklang. På alle etager er der indlagt gulvvarme, hvilket gør det helt ideelt, når størstedelen af børnenes leg foregår på gulvet og børnene ligeledes får god kontakt med underlaget, når de færdes i huset. Vi har skofri zoner på alle etager, så vi samtidig sikrer et hygiejnisk indemiljø.

På gulvet i vuggestuen er der forskellige tæpper og madrasser som mindsker støj fra legetøj på gulvet.

Indretningen er tænkt med plads til fysisk udfoldelse og stille aktiviteter. Vores møbler er fleksible i den forstand, at de hurtigt kan pakkes sammen og rulles væk, så der bliver plads på stuen.

Når børnene kommer skal forældrene sørge for at vaske barnets hænder for at reducere sygdom.

Ligeledes vasker vi hænder med børnene før og efter hvert måltid og ved bleskift.

Legepladserne er indrettet så børnene bliver udfordret motorisk og sanseligt, og så har vi den dejligste udsigt til rideskolens heste, der går og græsser i folden lige overfor vores legeplads.

Det psykiske børnemiljø

De voksne går forrest og viser børnene vejen i forhold til, hvordan vi behandler og taler til hinanden. Ved at være rollemodeller inspirerer vi børnene til at gøre det samme og på den måde lærer de at respektere, acceptere og tolerere hinandens forskelligheder. Forskelligheder vi ser som værende en ressource i dagligdagen.

Det æstetiske børnemiljø

Vi har på stuerne valgt at dekorere med forskellige udsmykninger alt efter årstid og samtidig give plads til børnenes kreationer. Vi udstiller ting, som er inspireret af det, vi er optaget af pædagogisk. Vi tager udgangspunkt i det, som børnene er optaget af og giver rum til fordybelse.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi ønsker at børnene lærer sig selv og deres følelser at kende, får en fornemmelse af sig selv, lære at håndterer egne følelser og samtidig aflæse andre og navigere i børnegruppen. Børnene skal føle de har medbestemmelse og er betydningsfulde.

Vi øver børnene i at holde en ven i hånden, når vi går tur. Dette gør vi for at lære børnene at vise hensyn, empati og respekt for hinanden.

Når børnene får lov at slippe hænderne og løbe frit, er de med til at bestemme, hvilken vej vi skal gå, hvor der skal klatres i træer og hvilken sti vi skal dreje ned af. De voksne følger ofte børnenes spor og griber deres fantasi.

Eksempel vuggestuen

I garderoben gør vi det nemt for børnene ved at lægge deres tøj klar, så de kan tage det hele på selv. Det er selvfølgelig afhængig af årstiden, da børnene ikke får mere tøj på om sommeren. Når vi går i garderoben, er det altid i mindre grupper, så der er plads til læring. De voksne sætter sig ned på gulvet og er tilgængelige til at hjælpe, dem som har brug for det. De største børn er ofte hurtigere og mere selvhjulpne end de mindste og de opfordres derfor til at hjælpe de mindre børn. Vi taler med børnene om vejret og hvad der vil være godt at tage på af tøj. Vi bruger vores fælles fokusord til at skabe opmærksomhed på de forskellige stykker tøj, som vejret lægger op til.

Eksempel børnehaven

I børnehaven har vi ligeledes fokus på selvhjulpnehed i garderoben. Børnene øver sig i at hænge deres overtøj og taske op på knagen i garderoben. Det kan være svært om vinteren, med stor flyverdragt og støvler og det kræver balance og koncentration at nå op til knagen. Børnene øver sig i at lukke lynlåsen, spænde velcroen på sko og støvler samt selv at kunne tage overtøjet af, når de skal ind igen. Også i børnehaven deler vi os i mindre grupper og bruger vores fokusord.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Børnene får mulighed for at deltage i et socialt fællesskab, hvor de oplever at høre til, føle sig betydnings – og værdifulde i samværet med både børn og voksne.

Fælles for både vuggestue og børnehave er, at vi holder morgensamling hver dag kl.9.00. Her har vi rig mulighed for at tale med børnene om, hvad der sker i naturen/ årstiden samt hvad der rører sig i børnegruppen.

En yderligere fællesnævner for både vuggestue og børnehave er, at vi arbejder med Fri for Mobberi. I børnehaven bruges massagehistorier bl.a. til samlingen, eller der læses bøger om følelser og konflikthåndtering. I vuggestuen bruger vi Fri for Mobberis bog ”Min dag i vuggestuen” til at tale om de følelser, man typisk kommer igennem i løbet af en dag i vuggestuen. Vi bruger bogen til

dialogisk læsning, så børnene også bliver præsenteret for nye ord vedr. følelser, som de med tiden selv kan bruge.

Eksempel vuggestuen

Vi bruger morgensamlingen til at samle børnene om et fælles tredje. Vi synger sange med fagter, som aktiverer børnene. Vi lader børnene være med til at bestemme, hvilke sange vi skal synge. Vi snakker om hvem der er kommet og om hvad dagen byder på samt hvad børnene ellers kommer med af input.

Eksempel børnehave

Morgensamling i børnehaven: Meget af samlingen i børnehaven er en direkte forlængelse af samling i vuggestuen. Det betyder helt konkret, at vi også synger sange, som børnene er med til at vælge, taler om dagens program, og vi udnævner en dagens hjælper, som bl.a. hjælper med at råbe de andre børn op. Dette er for at skabe en øget opmærksomhed på, hvilke børn der er i børnehaven og det giver dagens hjælper mulighed for at øve sig på at være i fokus. Dagens hjælper deler drikke og mad ud igennem hele dagen.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Børn skal have mulighed for at udvikle kommunikative kompetencer, så de har nemmere ved at udtrykke sig og kommunikere med andre gennem det talte sprog, kropssprog mimik og gestik.

Vi mener at den sproglige udvikling hos børnene foregår over hele dagen i alle situationer og aktiviteter. Derfor tager vi også bøger med på legepladsen, så vi kan have en mindre gruppe, som vi læser med. Derudover har vi tavler på legepladsen med billeder af bl.a. dyr og krible-krible, så børnenes sproglige udvikling også understøttes på legepladsen. Derudover er vi også selv sproglige rollemodeller, så vi er opmærksomme på både det talte og det non-verbale sprog – og at der er overensstemmelse mellem det vi siger og det vi gør.

Eksempel vuggestue

Da vi arbejder i mindre grupper, deltager alle børn i dialogisk læsning i løbet af uge. Vi sidder gerne i mindre grupper og læser i bøger, hvor vi kan inddrage børnene. Vi stiller spørgsmål og lader børnene fortælle, hvad de tænker, når vi læser. Vi har til tider også rekvisitter med, når vi læser for at underbygge fortællingerne og for at gøre historien mere levende.

Eksempel børnehave

Da vi arbejder i mindre grupper, deltager alle børn i dialogisk læsning i løbet af uge. Da vi arbejder kontinuerligt med børnenes sproglige udvikling, vil alle børn have glæde og gavn af dialogisk læsning – også de børn som er flersprogede. Børnene er glade for læsningen hvor de er i sproglig interaktion med den voksne. Børnene spørger selv efter bøgerne flere gange om dagen.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Børn skal støttes i at udforske- og eksperimenterer med kroppens muligheder for bevægelse. Dette giver børnene erfaring og viden om kroppens muligheder og formåen. Børn oplever- og får erfaringer med verden gennem handlinger og ved at der sættes ord på deres handlinger. Derfor bestræber vi os på at udfordre børnene kropsligt og sanseligt samt deres muligheder for bevægelse, ved at tænke bevægelse ind i alle daglige aktiviteter. Bl.a. er alle stuer også indrettet med forskellige zoner som indbyder til fordybelse samt de lidt mere vilde lege.

Da vores produktionskøkken tilbereder mad til os alle hver dag, skærpes børnenes sanser også – herunder lugte- og smagssans.

Eksempel vuggestuen

Vi bruger naturen som legeplads, fordi vi her kan bruge og udfordre grovmotorikken. Vi går på ture, og de børn som kan gå, går selv. De holder en ven eller voksen i hånden eller holder ved klapvognen. På vores ture udforsker vi både naturen og de muligheder den indeholder. Vi går på ujævne eller glatte overflader, kravler på træstammer og grene og hvad vi ellers møder af motoriske udfordringer. Da vi bor i et hus, hvor vuggestuen er placeret på første og anden etage, træner vi også børnenes motorik ved at gå på trapperne. Vi forventer, at forældrene også lader børnene gå på trapperne og selv gå ind på stuen. Elevatoren er derfor ikke til forældrebrug medmindre det aftales med ledelsen, da vi netop vil understøtte børnenes motoriske udvikling.

Eksempel børnehaven

I børnehaven danser vi meget hver dag. Vi bevæger os og laver sanglege til guitarspil og/ eller rytmisk musik fra højtaler. Børnene klæder sig ud, danser og bevæger sig, som de figurer de leger de er. Hver eftermiddag har vi en stund med mindfulness, hvor børnene bliver ført helt ned i tempo. Alle ligger på tæpper på gulvet, lyset slukkes og der spilles beroligende musik eller en yogahistorie. Vi øver også børnenes finmotorik ved bl.a. at arbejde med forskellige materialer, der kan klippes, formes og males

---

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi vil skabe et læringsmiljø, hvor vi fremmer børnenes kendskab og forståelse for naturen. Vi vil give børnene erfaringer med naturen, som kan udvikle deres nysgerrighed og lyst til at udforske den. Både ude og inde vil vi eksperimentere med forskellige science aktiviteter f.eks. med tyngdekraft og vandlege. Da vi har Fælleden i baghaven, bruger vi vores nærmiljø som et ekstra læringsrum, hvor der er andre muligheder end indendørs. Vi har eksterne samarbejdspartnere som understøtter børnenes nysgerrighed. bl.a. ved at have fokus på bæredygtighed eller at inspirere til Krible-Krable forløb med vuggestue og børnehave – selvfølgelig aldersdifferentieret. Udover at arbejde kontinuerligt med natur og udeliv, arbejder vi også med science.

Eksempel vuggestue

Vi følger årstidernes skiften meget tæt, og er sammen med børnene meget opmærksomme på, hvad der sker, især med træernes forandringer ved årstidsskifte. Lytter efter om vi kan høre blade og kastanjer der falder af træerne. Vi er ude i alt slags vejr, hopper i vandpytter, graver i mudder, føler og dufter. Vi tager naturen med indenfor og laver kreative projekter med materialer hentet ind fra naturen. I vuggestuen er der ugentlige ture til bl.a. Kløvermarken, Zoo og Den Blå Planet eller Sydhavnstippen, hvor der er alpakaer og får. Når vi er ude kigger vi på snegle og hvad jordbunden ellers byder på.

Eksempel børnehave

Vi skaber nysgerrighed og opmærksomhed omkring de muligheder naturen byder på. Dette gør vi bl.a. ved at så og høste og have forskellige forløb med vores nabo skolehaven. Vi skaber erfaringer med de forskellige årstider ved at plukke sæsonens bær og frugter samt se hvad der sker med træerne i de forskellige årstider. Vi inddrager naturen i madlavningen, så børnene oplever fra jord til bord. Ift. science tæller børnene hinanden, taler om former og farver i naturen og kulde og varme. Vi har også en temauge hvert år, som omhandler mikrosience.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Børnene får forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og som aktivt deltagende. Børnenes engagement, nysgerrighed og kreativitet stimuleres, og børnene får erfaring med forskellige materialer.

Vi understøtter børnenes fællesskaber ved at være i grupper på tværs af stuerne. Hermed lærer de andre børn og voksne at kende og bliver på denne måde mere robuste ift. at kunne deltage i andre fællesskaber end dem på stuen.

Vi holder fastelavn med udklædning og tøndeslagning og synger sange, der har med fastelavn at gøre. Derudover har vi en påskefrokost, en sommerfest med forældredeltagelse og julehygge med Lucia og forældredeltagelse.

Eksempel vuggestue

På stuen benytter vi materialer fra naturen, som vi bruger til at udstille og pynte med. Vi laver kajanjedyr, bruger blade til tryk eller kranser. Vi laver vores eget træ med bark, vi har fundet udenfor, og sætter børnenes malede håndtryk på som træets blade.

Eksempel børnehave

På alle børnehavestuerne har vi børn fra andre lande og kulturer. F.eks. Rusland, Italien, Afrika, Cuba og Afghanistan. Vi bruger meget tid på at tale om, hvilke dyr, der lever i de forskellige lande, hvad der spises og vi øver os i at sige ord på de forskellige sprog.

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen

Dokumentation og evaluering:

I Børnehuset Fælleden dokumenterer vi på flere forskellige måder. Herunder nævnes følgende som er en del af vores faste dokumentationsværktøjer. Vi er i en proces med at implementere ICDP, som dokumentations- og evalueringsværktøj for at udvikle og skabe en højere kvalitet af det pædagogiske læringsmiljø. Vi arbejder med struktureret pædagogik, som udmønter sig i sturnes individuelle ugeplaner. I disse ugeplaner beskrives kort, hvilken aktivitet der er i de tre mindre grupper, vi arbejder i dagligt i hele huset. Vi arbejder hen imod at lave en skriftlig dokumentation/evaluering hver fredag i AULA til forældrene, hvor vi kort beskriver, hvilken effekt aktiviteterne har haft for børnegruppen samt hvilke pædagogiske overvejelser, der ligger bag den enkelte aktivitet. Derudover laver vi en halvårlig SMTTE i januar og august, som beskriver, hvordan vi vil arbejde med de forskellige læreplanstemaer i det nærmeste halvår. Disse evalueres før sommerferien og inden nytår, og alle læreplanstemaer skal være berørt i løbet af en to-årig periode.

I forhold til børns trivsel, udvikling, læring og dannelse har forvaltningen besluttet, at alle arbejder med TOPI, sprogvurderinger og 5-års-status. I BHF har vi besluttet, at vi sprogvurderer ved behov, hvilket også betyder, at hvis et barn bliver sprogvurderet følger vi op årligt på denne vurdering. Hvis der er grund til bekymring ifm. en sprogvurdering, laver vi en SMTTE. Denne skal evalueres hver tredje måned ligesom alle andre SMTTE'r også evalueres hver tredje måned. I forhold til TOPI følger vi rammerne for disse og vurderer børnenes trivsel og udvikling to gange årligt. Placeres barnet i rød i TOPI, laver vi altid en SMTTE. Derudover opfordrer ledelsen til at børn placeret i gul også får lavet en SMTTE, så vi kender arbejdsgangen fremadrettet, og vi kan dokumentere om barnet udvikler sig som forventet. Oftest når et barn placeres i rød, har vi allerede et samarbejde med tværfaglig support i gang. Når vi laver DPU (Dansk Pædagogisk Udviklingsbeskrivelse) i samarbejde i tværfaglig support, skal denne evalueres hver sjette måned.

I tillæg til udarbejdelse af 5-års-statusen, laver vi også en overgangsbeskrivelse til skolen for kommende skolestartere, så vi sikrer den bedste overgang og dermed start i skolen.

I forbindelse med overgang fra vuggestue til børnehave bruger vi dialogprofilen i AULA til at afholde overgangssamtale med afgivende vuggestue, modtagende børnehave samt forældrene. Når man begynder i BHF, tilbyder vi en 3-måneders/trivselssamtale med forældrene. Denne samtale handler om de første måneder i vores hus, en gensidig forventningsafstemning samt danner grobund for det fremtidige forældresamarbejde.

Da vi i BHF har seks faglige fyrtårne, har vi et samarbejde vedrørende læreplanen for at højne kvaliteten samt sikre det fortsatte arbejde med kerneopgaven. Derudover hjælper de faglige fyrtårne med at udbrede en større pædagogisk viden og erfaringer på p-møder ligesom de faglige fyrtårne også bringer pædagogiske dilemmaer ind i den faglige fyrtårnsarbejdsgruppe. Nogle af disse dilemmaer og emner vil blive debatteret på p-møder i 2024, hvor vi har afsat tid til dette.

I vores netværk har vi et sprognetværk, hvor vores tale-høre-konsulent også deltager. Til disse møder sparrer vi med hinanden, og hvert år vælges, hvilke sproglige fokusområder, vi sammen arbejder med i løbet af året. I BHF afholder vi seks sprogmøder årligt, hvor de sprogansvarlige for vores hus deltager. Vi har valgt at have en sprogansvarlig fra begge afdelinger.

I forbindelse med vores p-møder afholder vi også team- og afdelingsmøder, hvor nærmeste leder deltager og har ansvaret for at få evalueret på eventuelle indsatser. Nærmeste leder har dagsorden og er referent.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

---

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

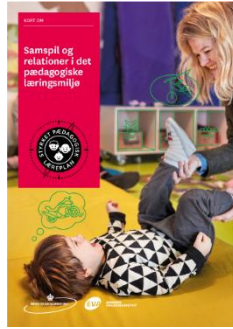
Redskab til selvaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluering af pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud